

CÔNG ƯỚC 2003 CỦA UNESCO, TÍNH CỘNG ĐỒNG CỦA XÒE THÁI VÀ VẤN ĐỀ BẢO VỆ DI SẢN TRONG QUÁ TRÌNH DI SẢN HÓA

Nguyễn Thị Hiền*

Hoàng Cẩm**

Tóm tắt: Công ước 2003 của UNESCO về bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể (DSVHPVT) lấy cộng đồng làm trung tâm trong thực hành, quản lý, bảo vệ di sản. Sự ra đời của Công ước 2003 và các luật về di sản văn hóa đã tạo ra hành lang pháp lý cho sự chủ động, tự quyết cũng như nâng cao nhận thức của cộng đồng trong việc bảo vệ di sản. Tuy nhiên, công tác bảo vệ và phát huy DSVHPVT ở Việt Nam chưa được thực hiện theo đúng tinh thần của Công ước. Đối với một số di sản, vai trò của cộng đồng chưa được đề cao và phát huy đúng mức và thậm chí ở một số nơi bản thân cộng đồng chủ nhân đang bị ngoài lề hóa ra khỏi chính di sản của họ. Cách làm này đã tạo ra nhiều thách thức cho công tác bảo vệ di sản. Dựa trên tinh thần của Công ước 2003, quan điểm của người trong cuộc, cũng như sự tìm hiểu, nghiên cứu điền dã về Xòe Thái trong quá trình xây dựng hồ sơ đề cử trình UNESCO để có thể ghi danh vào Danh sách di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại, trong bài viết này, chúng tôi sẽ đi sâu phân tích tính cộng đồng cũng như vai trò của cộng đồng trong thực hành và trao truyền Xòe của người Thái ở Tây Bắc Việt Nam. Trên cơ sở đó, bài viết thảo luận sự đa dạng trong cách tiếp cận đối việc bảo vệ DSVHPVT trong bối cảnh cuộc sống của cộng đồng địa phương.

Từ khóa: Công ước 2003, di sản văn hóa phi vật thể, cộng đồng, tính cộng đồng, di sản hóa, Xòe Thái.

Nguyễn Thị Hiền - Hoàng Cẩm: The UNESCO 2003 convention, the communality of the Thái's Xòe dance, and the issue of safeguarding heritage in the process of heritagization

The UNESCO's 2003 Convention on the Safeguarding Intangible Cultural Heritage (ICH) is central to its practice, management and safeguarding from bottom-up. The birth of the 2003 Convention and the laws on cultural heritage and ICH have created a legal framework for active role, self-determination as well as raising the awareness of the community in safeguarding heritage. However, the safeguarding of heritage in Viet Nam has not been implemented in accordance with the spirit of the Convention 2003. For some elements, the role of the community has not been paid properly and even in some places, the community itself is marginalized from its own heritage. This approach has created many challenges for safeguarding of ICH. Based on the 2003 Convention, the insider's perspective, as well as the fieldwork and study of Xòe Dance of the Tai in the process of nomination process to be submitted to UNESCO for the possible inscription on the Representative List of Intangible Cultural Heritage of Humanity. In this paper, we will examine in depth the communality as well as the role of the community in the practice and transmission of the Xòe Thái people in Northwestern Viet Nam. Based on that, the paper will discuss the diversity of approaches to the safeguarding of heritage in the context of the life of the local community.

Keywords: 2003 Convention, community, communality, intangible cultural heritage, Xòe dance of the Tai people.